

Utlåtande 2006:41 RI (Dnr 125-2553/2005)

Uppförandekod i offentlig upphandling

Motion av Åsa Romson (mp) (2005:51)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande Motion (2005:51) av Åsa Romson (mp) om uppförandekod i offentlig upphandling får anses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Annika Billström anför följande.

Bakgrund

Åsa Romson (mp) anför i motionen (2005:51) ”Uppförandekod i offentlig upphandling” att i Stockholms stad används varje dag stora summor skattemedel för att köpa varor och tjänster, *bilaga 2*. Vid upphandlingar och avrop ställer staden idag inga sociala och etiska krav på leverantörer.

I motionen föreslås att kommunfullmäktige beslutar att uppdra till kommunstyrelsen att utarbeta en uppförandekod för stadens upphandlingar i enlighet med motionens intentioner.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, konsumentnämnden, marknämnden, renhållningsnämnden och Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret konstaterar att motionärens förslag ligger väl i linje med andra beslut och pågående utredningar i staden. När det gäller krav på anställdas arbetsvillkor i samband med tjänsteupphandling genomför stadsled-

ningskontoret för närvarande försök med sociala krav liknande de som föreslås, inom ramen för upphandling av byggtreprenader, verksamhetsdrift och tjänster.

Konsumentnämnden anser att enskilda konsumenter ska kunna göra val som främjar en uthållig konsumtion utifrån etiska, miljömässiga, arbetsrättsliga och sociala krav. Motionen behandlar i första hand konsumtion i form av offentlig upphandling. Det som framförs i motionen ska beaktas då staden tar fram en ny upphandlingspolicy, ett arbete som nu pågår. I samband med det arbetet får konsumentnämnden återkomma till detaljerna kring konkretiseringen av motionärens förslag.

Marknämnden anser att det är av väsentlig betydelse att Stockholms stad aktivt arbetar för de värderingar som redovisas i förslag till uppförandekod. Marknämnden bedömer det som möjligt att inarbeta klausulerna i kontorets upphandlingskrav. Idag redan finns i nämndens förfrågningsunderlag omfattande anvisningar som till exempel antidiskrimineringsklausul. De juridiska aspekterna såsom kopplingar till Lagen om offentlig upphandling (LOU), möjlighet att kontrollera efterlevnad av klausulerna och att häva avtal vid överträdelse m.m. bör dock först utredas.

Renhållningsnämnden ser inte att det skulle orsaka svårigheter och problem med att begära att anbudsgivare och därmed uppdragstagare uppfyller de krav som ställs i TCO:s förslag till uppförandekod i offentlig upphandling.

Stockholms Stadshus AB delar motionens intentioner att Stockholms stad och dess bolag bör ställa höga krav på sina leverantörer. Däremot måste kraven i en uppförandekod vara rimliga för att undvika en kraftigt ökad byråkrati och att mindre företag slås ut för att de inte har samma omfattande administrativa rutiner för att följa upp underleverantörer som större företag.

Mina synpunkter

Motionären tar upp en viktig fråga som vi redan jobbar hårt med inom staden, att staden idag inte ställer några sociala eller etiska krav på leverantörer vid upphandlingar och avrop. Jag delar stadsledningskontorets bedömning att det som motionären föreslår ligger i linje med andra beslut och pågående utredning i staden.

Staden upphandlar varor, tjänster och entreprenader för över 8 mdkr per år. Det är betydelsefullt att upphandlingarna sker på ett professionellt sätt och att erforderlig ekologisk och social hänsyn tas.

Jag vill även erinra om att under mandatperioden har ett antal beslut redan fattats rörande upphandlingsfrågor, bl.a. har kommunfullmäktige beslutat om

en antidiskrimineringsklausul och inom ramen för miljöprogrammet pågår arbete med hållbar upphandling som omfattar kemikalier, energi, transporter, ekologiska livsmedel och arbetsmaskiner i entreprenader. Arbetet med olika sociala och etiska villkor i upphandlingen går också vidare och ska inarbetas i den upphandlingspolicy som är under framtagande. Erfarenheter ska tas tillvara från det projekt inom organisationen Eurocities där Stockholms stad deltagit. Syftet med projektet är att utveckla metoder för att ställa sociala krav i upphandlingar. Erfarenheter ska också tas tillvara från det försök med användning av särskilda kontraktsvillkor vad gäller föränderliga kollektivavtal.

En målsättning för den nya policyn är att minimera riskerna för att Stockholm i sin upphandling bidrar till brott mot grundläggande mänskliga rättigheter. Policyn ska kunna ses som ett verktyg för att aktivt välja globalt hållbara produkter.

Det finns i dag tydliga viljeinriktningar på såväl EU-nivå som nationell nivå när det gäller att ställa miljökrav och sociala krav vid offentliga upphandlingar.

Avslutningsvis vill jag påpeka att skattepengar under inga omständigheter ska användas för att subventionera dåliga arbetsvillkor, dålig arbetsmiljö eller miljökadlig verksamhet.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin* och *Sten Nordin* (båda m) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. avslå motionen
2. därutöver anför följande.

Det är centralt att de parter som staden tecknar avtal med följer de lagar och regler som gäller i Sverige. De förslag som motionären för fram kan tyckas lovvärda men är för den delen inte oproblematiska.

Dels är det, som stadsledningskontoret konstaterar, osäkert om förslagen är förenliga med EG-rätten och dels riskerar ett förfarande som föreslås i motionen ytterligare komplicera för mindre företag att vara med och konkurrera om avtal med Stockholms stad då processen blir ytterligare byråkratisk.

Därutöver bygger idén bakom ”rättvis handel” på att västerländska marknader ska slopa sina handelstullar (vilket vore väldigt välkommet) medan utvecklingsländerna ska få behålla sina protektionistiska system (vilket vore katastrofalt). Handelstullar i länder som Brasilien eller Kenya missgynnar konsumenter där eftersom de inte får

tillgång till billigare produkter från andra länder av högre kvalitet. Samtidigt innebär protektionismen i tredje världen dessutom att dessa länders ekonomiska utveckling hindras och en möjlig välståndsutveckling försenas eller försvinner helt.

”Fair trade”-förespråkarna menar också att de löner som betalas i tredje världen är oacceptabelt låga. Men det är helt omöjligt att applicera våra löneförväntningar på fattiga länder - tvärtom ger de låga lönerna utvecklingsländerna en nödvändig konkurrensfördel gentemot mer utvecklade länder. Just vår egen möjlighet till lönekonkurrens var en viktig faktor i Sveriges resa från ett fattigt bondesamhälle till ett ledande industriland. Rättvisemärkts krav på högre löner inom produktionen skulle effektivt slå undan den fördelen och därmed försvinner en viktig möjlighet för fattiga människor att undkomma nöden.

Lösningen på den stora fattigdomen är inte mindre handel och mer handelshinder utan en fri konkurrens och en fri världshandel.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion (2005:51) av Åsa Romson (mp) om uppförandekod i offentlig upphandling får anses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande.

Stockholm den 25 januari 2006

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Kerstin Tillkvist

Reservation anfördes av *Sten Nordin, Mikael Söderlund* och *Kristina Alven-dal* (alla m) och *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) med hänvisning till reservationen av (m) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Ewa Samuelsson* (kd) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. avslå motionen
2. därutöver anföra följande.

De förslag som förs fram i motionen är vällovliga försök att lyfta upp frågor om arbetssituationen i samband med avtal som staden sluter. Många remissinstanser har också påpekat de problem som finns kring hur man ska förhålla sig till denna fråga. Det är dock självklart att de parter som staden tecknar avtal med håller gällande lagar och regler.

Vi är positiva till Rättvis handel och tycker att det finns mycket på detta område som behöver förändras med olika medel. Frihandel och en skuldsanering för den tredje världen är det bästa sättet för den fattigare delen av världen att utvecklas samtidigt som den industrialiserade delen inte förlorar något

Rättvis handel handlar inte, som några verkar tro, om att löner i utvecklingsländer skall likställas med de löneförväntningar som finns i t.ex. Sverige. Att som vissa frihandelsförespråkare ta Sveriges förvandling från bondesamhälle till ledande industri-land för att rättfärdiga en orättfärdig löne- och arbetsmiljö är i detta fall inte en görlig jämförelse eftersom skillnaderna är allt för stora.

ÄRENDET

Åsa Romson (mp) anför i motionen att Stockholms stad varje dag köper varor och tjänster i stor omfattning. Romson anför vidare att det inte är ovanligt att personer i utlandet som arbetar med att framställa varor, arbetar under dåliga arbetsförhållanden såsom oskäligen löner, oskäligen arbetstid och arbete i fysiskt och psykiskt farlig miljö.

Romson anser att staden bör arbeta för att motverka ovanstående genom att i stadens upphandlingar införa krav på sociala hänsyn såsom att grundläggande internationell arbetsrätt (ILO:s kärnkonventioner) följs i hela produktionskedjan samt genom krav på att företag lämnar ut information om sina underleverantörer. TCO:s uppförandekod framhålls som exempel (bilagd motionen).

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Romson att kommunfullmäktige beslutar att uppdra till kommunstyrelsen att utarbeta en uppförandekod för stadens upphandlingar i enlighet med motionens intentioner.

Bakgrund

Åsa Romson (mp) anför i motionen att i Stockholms stad används varje dag stora summor skattemedel för att köpa varor och tjänster. Vid upphandlingar och avrop ställer staden idag inga sociala och etiska krav på leverantörer.

I motionen föreslås att kommunfullmäktige beslutar att uppdra till kommunstyrelsen att utarbeta en uppförandekod för stadens upphandlingar, i enlighet med motionens intentioner.

REMISSER

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet till stadsledningskontoret, konsumentnämnden, marknämnden, renhållningsnämnden samt till Stockholms Stadshus AB för yttrande. Inom stadsledningskontoret har ärendet beretts av utvecklingsavdelningen.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 17 november 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret konstaterar att Romsons förslag ligger väl i linje med andra beslut och pågående utredning i staden.

När det gäller krav på anställdas arbetsvillkor i samband med tjänsteupphandling genomför stadsledningskontoret för närvarande försök med sociala krav liknande de

som Åsa Romson föreslår, inom ramen för upphandling av byggtreprenader, verksamhetsdrift och tjänster. Försöket består i att ställa krav på anställningsvillkor och arbetsmiljö motsvarande krav i kollektivavtal i sådana upphandlingar. Resultatet av arbetet skall utvärderas och återredovisas till kommunstyrelsens under våren 2006.

Vid upphandling av varor gäller delvis andra förutsättningar, och stadsledningskontoret kan konstatera att det är oklart om och i vilken utsträckning sådana krav är förenliga med EG-rätten. Det pågår dock utredning avseende frågan på regeringsnivå (dir 2005:39) och särskilt utreds om ILO:s konvention nr 94 (som Romson bl.a. hänvisar till) är förenlig med de nya EG-direktiven om offentlig upphandling. Utredningen skall återredovisa sina slutsatser till regeringen den 13 januari 2006, vilket förhoppningsvis kommer att utmynna i tydligare riktlinjer avseende vilka sociala krav som får ställas vid upphandling av varor och tjänster. Stadsledningskontoret bevakar frågan löpande.

Utöver ovanstående arbete kan också nämnas att staden genom stadsledningskontoret, deltagit i ett projekt inom organisationen Eurocities, som syftar till att utveckla metoder för att ställa sociala krav i upphandlingar. Projektet har bl.a. resulterat i en handbok om sociala krav i upphandlingar som har distribuerats till stadens upphandlare.

Kommunfullmäktige har i budget för 2006 givit kommunstyrelsen i uppdrag att utarbeta ett förslag till samlad upphandlingspolicy för staden. I uppdraget finns en tydlig instruktion om att den nya upphandlingspolicyn skall behandla frågor som berör hur sociala krav av den typ som Romson föreslår bör ställas i stadens upphandlingar. Stadsledningskontoret föreslår mot bakgrund av detta en uppförandekod av den typ som Romson föreslår, övervägs i samband med att upphandlingspolicyn bereds och beslutats i staden.

Konsumentnämnden beslutade den 25 oktober 2005 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande med nedanstående tillägg som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Konsumentnämnden arbetar aktivt för att enskilda konsumenter ska kunna göra val som främjar en uthållig konsumtion utifrån etiska, miljömässiga, arbetsrättsliga och sociala krav. Motionen behandlar i första hand konsumtion i form av offentlig upphandling. Det som framförs i motionen ska beaktas då staden tar fram en ny upphandlingspolicy, ett arbete som nu pågår. I samband med det arbetet får man återkomma till detaljerna kring konkretiseringen av motionärens förslag.

Reservation anfördes av ledamoten (tjänstgörande ersättare) *Ole-Jörgen Persson* (m), (fp) och ledamoten (tjänstgörande ersättare) *Ella Bohlin* (kd), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av tjänstgörande ersättaren *Ella Bohlin* (kd), *bilaga 1*.

Konsumentförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 18 oktober 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Allmänt

I Stockholms stad används varje dag stora summor skattemedel för att köpa varor och tjänster. Vid upphandlingar och avrop ställer staden idag inga sociala och etiska krav på leverantörer.

Motionären föreslår att kommunfullmäktige beslutar att uppdra till kommunstyrelsen att utarbeta en uppförandekod för stadens upphandlingar, i enlighet med motionens intentioner.

Konsumentförvaltningen är positiv till förslaget. Förslaget uppfyller de mål Sverige åtagit sig att nå vid internationella överenskommelser, exempelvis Riodeklarationen.

Marknämnden beslutade den 13 oktober 2005 att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Markkontorets tjänsteutlåtande daterat den 19 september 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Allmänt

Markkontorets anser att det är av väsentlig betydelse att Stockholms stad aktivt arbetar för de värderingar som redovisas i förslag till uppförandekod. Markkontoret bedömer det som möjligt att inarbeta klausulerna i kontorets upphandlingskrav. Idag finns redan i kontorets förfrågningsunderlag omfattande anvisningar som till exempel antidiskrimineringsklausul.

De juridiska aspekterna såsom kopplingar till Lagen om offentlig upphandling (LOU), möjlighet att kontrollera efterlevnad av klausulerna och att häva avtal vid överträdelse m.m. bör dock först utredas.

För att få avsedd effekt med de föreslagna uppförandekoderna krävs en operativ rutin för kontroll och uppföljning av det enskilda uppdraget. Denna bör tas fram genom stadsledningskontorets försorg. Rutinen bör inarbetas i den särskilda informationsfolder där klausulens syfte och funktion m.m. kommer att utvecklas, och som nämnderna kan bifoga till förfrågningsunderlaget vid upphandling.

Markkontoret föreslår vidare att en uppföljning av tillämpningen av klausulerna görs efter förslagsvis två år. Stadsledningskontoret samordnar denna uppföljning för staden.

Renhållningsnämnden beslutade den 21 september 2005 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen samt stöder förslagen i motionen och anser att den bör bifallas.

Reservation anfördes av *Anders Hellström m fl* (m) och *Karl Bern* (fp), bilaga I.

Renhållningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 6 september 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Renhållningsförvaltningen ser inte att det skulle orsaka svårigheter och problem med att begära att anbudsgivare och därmed uppdragstagare uppfyller de krav som ställs i TCO:s förslag till uppförandekod i offentlig upphandling.

Koncernstyrelsen Stockholms Stadshus AB:s tjänsteutlåtande daterat den 12 december 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernstyrelsen Stadshus AB godkänner anmälan från Stockholm Stadshus ABs koncernledning.

Stockholm Stadshus AB:s koncernledning som svar på remissen till kommunstyrelsen överlämna och återropa koncernledningens remissyttrande daterat den 20 oktober 2005.

Yttrandet har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen delar motionens intentioner att Stockholms stad och dess bolag bör ställa höga krav på sina leverantörer. Däremot måste kraven i en uppförandekod vara rimliga för att undvika en kraftigt ökad byråkrati och att mindre företag slås ut för att de inte har samma omfattande administrativa rutiner för att följa upp underleverantörer som större företag.

RESERVATIONER M M

Konsumentnämnden

Mot beslutet reserverade sig ledamoten (tjänstgörande ersättare) Ole-Jörgen Persson (m), (fp) och ledamoten (tjänstgörande ersättare) Ella Bohlin (kd) med hänvisning till respektive yrkanden.

Yrkande

Som ledamot tjänstgörande ersättaren Ole-Jörgen Persson (m) anmälde ett gemensamt förslag (m) och (fp) till beslut och yrkade bifall till detta:

i första hand att

återremittera ärendet

i andra hand att

avslå förvaltningens förslag till beslut
som svar på remissen anföra följande:

Att införa en uppförandekod vid Stockholms stads offentliga upphandlingar kan vid en första anblick verka tilltalande men förslaget medför fler problem än det löser. Dels för att kravet är diskriminerande mot vissa företag på ett sätt som riskerar att strida mot EU-lagstiftningen men framförallt för att begreppet ”rättvis handel”(eller ”Fair trade”) inte kommer lösa utvecklingsländernas problem utan tvärtom riskerar att förvärra dem.

Idén bakom ”rättvis handel” bygger på idén att västerländska marknader ska slopa sina handelstullar (vilket vore väldigt välkommet) medan utvecklingsländerna ska få behålla sina protektionistiska system. (vilket vore katastrofalt) Handelstullar i länder som Brasilien eller Kenya missgynnar konsumenter där eftersom de inte får tillgång till billigare produkter från andra länder av högre kvalitet. Samtidigt innebär protektionismen i tredje världen dessutom att dessa länders ekonomiska utveckling hindras och en möjlig välståndsutveckling försenas eller försvinner helt.

”Fair trade”-förespråkarna menar också att de löner som betalas i tredje världen är oacceptabelt låga. Men det är helt omöjligt att applicera våra löneförväntningar på fattiga länder- Tvärtom ger de låga lönerna utvecklingsländerna en nödvändig konkurrensfördel gentemot mer utvecklade länder. Just vår egen möjlighet till lönekonkurrens var en viktig faktor i Sveriges resa från ett fattigt bondesamhälle till ett ledande industriland. Rättvisemärkets krav på högre löner inom produktionen skulle effektivt slå undan den fördelen och därmed försvinner en viktig möjlighet för fattiga människor att undkomma nöden.

Lösningen på den stora fattigdomen är inte mindre handel och mer handelshinder utan en fri konkurrens och en fri världshandel. Att införa uppförandekoder vid offentlig upphandling riskerar därmed att göra mer skada än nytta.

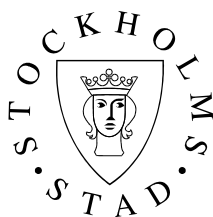
Som ledamot tjänstgörande ersättaren Ella Bohlin (kd) anmälde ett eget förslag till beslut och yrkade bifall till detta:

- att återremittera ärendet
- att därutöver anföra

Det är viktigt att de bedrivs en handel och en politik som ökar allas levnadsnivå och välfärd. Innan staden eventuellt inför en ”uppförandekod” måste förvaltningen och staden blir mer konkret i vad det skulle innebära och vilka konsekvenser det skulle få.

Renhållningsnämnden

Anders Hellström m fl (m) och Karl Bern (fp) reserverade sig mot nämndens beslut med hänvisning till förvaltningens förslag till beslut.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2005:51

2005:51

Motion av Åsa Romson (mp) om uppförandekod i offentlig upphandling

Dnr 125-2553/2005

Varje dag använder Stockholms stad stora summor av skattemedel för att köpa varor och tjänster. Vi köper kaffe från Colombia, bananer från Costa Rica och te från Sri Lanka, för att nämna några produkter. Det öppna samhälle, de mänskliga rättigheter och den föreningsfrihet som vi tar förgivet i Sverige är många gånger en utopi för dem som arbetar med att framställa dessa, och andra produkter. Många arbetar för oskäligen låga löner, med en oskäligen lång arbetstid och i en fysiskt och psykiskt farlig miljö. En organisation som arbetat mycket med etiska och sociala krav är Rättvisemärkt, som har mycket information kring sitt arbete på hemsidan www.rattvisemarkt.se.

Det är hög tid att Stockholms stad börjar ställa etiska och sociala krav vid offentlig upphandling. Det finns många goda skäl för att ställa sådana krav, de främsta är att leva upp till åtaganden om hållbar utveckling samt att upprätthålla trovärdighet som ett gott föredöme, internationellt såväl som nationellt, samt gentemot stadens medborgare.

Ett bra första steg i arbetet med att ställa etiska och sociala krav är att i förfrågningsunderlag och avtal skriva in krav på sociala aspekter av affären. Exempelvis kan det vara krav på att grundläggande internationell arbetsrätt (ILO:s kärnkonventioner) följs i hela produktionskedjan och att företag lämnar ut information om sina underleverantörer. Ett förslag på hur detta kan göras vid offentlig upphandling finns i TCO:s uppförandekod;

Förslag till Uppförandekod

Klausul om grundläggande rättigheter för arbetstagare i upphandlingskontrakt

Allmänna bestämmelser

1 §

Bestämmelserna i denna klausul utgör ett kontraktsvillkor och skall tillämpas vid utförande av arbete under ett offentligt upphandlingskontrakt.

2 §

(Företagets namn) erkänner sitt ansvar gentemot arbetstagare, för förhållandena under vilka *(företagets namn)* produkter eller tjänster tillverkas, oavsett om de är anställda av *(företagets namn)* eller inte.

Alla arbetstagare som tillverkar varor eller utför tjänster som säljs eller distribueras av *(företagets namn)* skall betalas skäliga löner och erbjudas anständiga arbetsvillkor. ILO-konventionerna nr 29, 87, 98, 100, 105, 111, 135, 138 och 182 skall iakttas.

(Företagets namn) ansvarar för att dess uppdragstagare, underleverantörer, huvudleverantörer och licenstagare (franchisetagare) uppfyller dessa villkor när de producerar eller distribuerar produkter eller komponenter för *(företagets namn)*.

3 §

Termen "uppdragstagare" betecknar fysiska eller juridiska personer som ingår avtal med *(företagets namn)* om att utföra arbeten eller leverera tjänster. Termen "underleverantör" betecknar fysiska eller juridiska personer som ingår avtal med en uppdragstagare om att utföra arbeten eller tillhandahålla tjänster som har anknytning till eller ingår i ett avtal med *(företagets namn)*.

Termen "huvudleverantör" betecknar fysiska eller juridiska personer som levererar material eller komponenter till *(företagets namn)* som används i de slutprodukter som säljs av företaget.

Termen "licenstagare" eller "franchisetagare" betecknar fysiska eller juridiska personer som enligt avtal med *(företagets namn)* i något syfte använder *(företagets namn)* namn eller dess erkända märkesnamn eller märkesprofiler.

Arbets- och anställningsvillkor

4 §

(Företagets namn) skall uppfylla följande:

1. *Frivilligt arbete:* Det får inte förekomma någon form av tvångsarbete, inklusive slavarbete eller arbete utfört av fångar (ILO-konventionerna nr 29 och 105).

Arbetstagare får heller inte tvingas att lämna ifrån sig identitetshandlingar eller erlagga deposition hos arbetsgivaren.

2. *Likabehandling av arbetstagare:* Alla arbetstagare skall ha samma möjligheter och behandlas lika oavsett kön, ras, hudfärg, etniskt ursprung, nationalitet, religion, politisk uppfattning, socialt ursprung (ILO-konventionerna nr 100 och 111).

3. *Förbud mot barnarbete:* Endast personer över 15 år eller över obligatorisk skolålder i de fall den övertiger 15 år får anställas (ILO-konvention nr 138). Barn under 18 år får inte utföra arbete som kan skada deras hälsa, säkerhet eller moral (ILO-konvention 182).

Ekonomisk hjälp under en övergångsperiod och lämpliga utbildningsmöjligheter skall erbjudas barnarbetare som ersätts med annan arbetstagare.

4. *Föreningsfrihet och rätt till kollektiva förhandlingar:* Varje arbetstagare har rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar samt förhandla kollektivt (ILO-konventionerna nr 87 och 98). Arbetstagarrepresentanter får inte diskrimineras och de skall ges det tillträde till arbetsplatsen som är nödvändigt för att utföra representation (ILO-konvention nr 135 och rekommendation nr 143).

5. *Skäliga löner:* Löner och förmåner för en normal arbetsvecka skall nå upp till minst den lagstadgade miniminivån eller branschens minimistandard och alltid vara tillräckliga för att täcka basbehovet för arbetstagarna och deras familjer samt därefter lämna inkomst kvar. Avdrag på lönen eller borttagande av förmåner som ej stöds i nationell lag som disciplinär åtgärd får ej förekomma. Alla arbetstagare skall skriftligen informeras på ett lättförståeligt sätt om löne- och förmånsvillkoren innan de anställs. Vid varje lönetillfälle skall arbetstagaren skriftligen informeras om lönen.

6. *Skälig arbetstid:* Arbetstiden skall följa nationell lag och/eller branschens standard. I varje fall skall den normala arbetstiden inte överstiga 48 timmar i veckan i genomsnitt, och arbetstagarna skall vara lediga minst en dag i veckan eller erhålla likvärdig ledighet. Övertid får inte krävas regelmässigt och skall kompenseras extra.

7. *Säker och hälsosam arbetsmiljö:* En säker och hälsosam arbetsmiljö skall tillförsäkras enligt gällande arbetarskyddspraxis, med hänsyn tagen till allmänt tillgänglig kunskap i branschen och särskilda hälsorisker. Fysisk misshandel eller hot om fysisk misshandel,

straffåtgärder, sexuella eller andra trakasserier eller hotelser från arbetsgivaren är absolut förbjudet.

8. *Etablerade anställningsförhållanden:* Skyldigheter gentemot de anställda enligt gällande arbetsrätts- och socialförsäkringslagar får inte kringgås genom olika former av atypiska anställningar eller praktikplatser där det ej finns någon intention att utbilda och som inte syftar till en tillsvidareanställning.

Efterlevnad

5 §

I syfte att kontrollera efterlevnaden av denna klausul skall (*företagets namn*):

1. förse den upphandlande enheten med relevant information om verksamhet som utförs under ett upphandlingskontrakt;
2. tillåta inspektion utan förbehåll på arbetsplatser där arbete utförs under ett upphandlingskontrakt;
3. se till att uppgifter om namn, ålder, antal arbetade timmar och lön för varje anställd finns tillgängliga för den upphandlande enheten;
4. ansvara för att arbetstagare som utför arbete under ett upphandlingskontrakt informeras muntligen och skriftligen om denna klausul, och
5. ej straffa, avskeda eller på annat sätt diskriminera arbetstagare som utför arbete under ett upphandlingskontrakt och som lämnar ut information om efterlevnaden av de villkor som avses i denna klausul.

Påföljd vid kontraktsbrott

6 §

Åsidosättande av denna klausul är ett kontraktsbrott, och den upphandlande enheten kan vid ett sådant brott begära rättelse, ställa in kontraktsenliga betalningar samt häva upphandlingskontraktet. Påföljden skall stå i proportion till kontraktsbrottet.

Minimivillkor

7 §

Bestämmelserna i denna klausul utgör endast minimivillkor. (*Företagets namn*) avser inte, och kommer inte, att använda, eller tillåta leverantörer att använda, dessa minimivillkor som maximinormer eller som de enda villkor som företaget tillåter. (*Företagets namn*) kommer inte att låta dem utgöra grundvalen för yrkanden om vilka anställningsvillkor som bör erbjudas.

Det måste vara en självklar inställning för staden att ingen, vars arbete bidrar till vår framgång, förnekas sina grundläggande mänskliga rättigheter eller lider fysisk eller psykisk skada.

Med hänvisning till detta föreslår jag att fullmäktige beslutar
att uppdra till kommunstyrelsen att utarbeta en uppförandekod för
stadens upphandlingar, i enlighet med motionens intentioner.

Stockholm 17 juni 2005

Åsa Romson